

Till: Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

li.remissvar@regeringskansliet.se

hans.nilsagard@regeringskansliet.se

14 maj 2025

Remissyttrande: SOU 2024:91 Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk

Om Gröna arbetsgivare

Gröna arbetsgivare är arbetsgivarorganisationen för det gröna näringslivet. Vi organiserar 4 000 företag inom skogsbruk, lantbruk, golfanläggning, trädgårdsanläggning och djursjukvård, med totalt ca 33 000 anställda. Företagen finns i hela landet och står för en betydande del av försörjningen av råvara till svensk basindustri, export och livsmedelsförsörjning.

Majoriteten av våra medlemsföretag har färre än tio anställda. Dessa företag har unika utmaningar och förutsättningar och har en avgörande roll vad gäller allt från klimatomställningen till svensk beredskapsförmåga.

Sammanfattning

Gröna arbetsgivare ser flera viktiga förslag till förtydligat regelverk i delbetänkandet av skogsutredningen. För att dessa förslag ska ge önskvärd effekt, behöver de hanteras samordnat med andra regelfrågor för svenskt skogsbruk som är under utredning. De otydligheter som rättsutvecklingen inom miljölagstiftningen har medfört skapar stor osäkerhet för skogsägare, industrin och andra aktörer, vilket hämmar investeringar. Den nuvarande situationen gör att skogsägare tvekar att investera i naturvård och tillväxthöjande åtgärder eftersom rätten att bruka inte är säkerställd. Långsiktiga spelregler är avgörande för skogsbruk, som ofta sträcker sig över generationer.

Gröna arbetsgivares utgångspunkt

Skogsindustrin och dess produkter spelar en viktig roll i utvecklingen av ett hållbart, biobaserat samhälle samt bidrar till sysselsättning och välfärd i landet. För att uppnå detta krävs en hållbart växande skog som agerar kolsänkan, att näringen har goda förutsättningar att bidra med hållbar råvara till biobaserade produkter samt ett fokus på god kompetensförsörjning inom näringen.

Gröna arbetsgivares yttrande

5 Tydliggörande av samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken

5.3.1 Det ska vara tydligt när anmälan för samråd krävs.

Gröna arbetsgivare tillstyrker förslaget att en underrättelse enligt 14 § skogsvårdslagen inte ska utgöra en anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Det är viktigt att klargöra vilka villkor som måste vara uppfyllda för att en skogsbruksåtgärd ska anses medföra en väsentlig ändring av naturmiljön. Den nuvarande bestämmelsen om anmälningsplikt i 12 kap 6 § miljöbalken är otydlig och kan leda till straffsanktioner. Det är därför nödvändigt att precisera när samrådsplikt gäller för att undvika missförstånd.

5.3.4 Tydliga beslut och överklagandefrist

Gröna arbetsgivare stödjer förslaget att införa en tydlig överklagandefrist för att hjälpa markägare med planering och få en förutsägbart process. Genom att överklagandetiden för miljöorganisationer börjar vid beslutets meddelande, blir fristen bestämd.

5.3.6 Samråd krävs när en verksamhet eller åtgärd riskerar strida mot miljölagstiftningen

Gröna arbetsgivare delar utredarens uppfattning att samrådsförfarandet sannolikt kan underlätta för Sverige att uppfylla EU:s miljölagstiftning och förbättra landets möjligheter att bedömas som en nation med tillfredsställande tillsyn och låg risk. Det är viktigt att betona att samråd inte innebär förbud, utan främst fokuserar på rådgivning.

5.3.7 En uttömmande lista för samråd

Gröna arbetsgivare vill framhålla vikten av tydlighet vid samråd. Listan måste vara extremt klar. En viktig utgångspunkt är att skogsbruksåtgärder, med vissa undantag, är tillåtna.

Det är fördelaktigt att ha en uttömmande lista, men inte att lämna öppet hur denna lista ska utformas. Det är viktigt att säkerställa att vi inte riskerar att hamna i en situation där stora delar av Sverige klassificeras som samrådsområde.

Gröna arbetsgivare anser inte att "samrådslistan" ska kunna justeras genom myndighetsföreskrift utan föredrar en ordning där den gäller enligt angiven förordning.

Gröna arbetsgivare stödjer förslaget om att upphäva Skogsstyrelsens bemyndigande att föreskriva när samråd behöver ske. Däremot anser vi att det bör införas en skyldighet för myndigheten att informera markägaren i de fall där Skogsstyrelsen har kännedom om specifika omständigheter som kan kräva samråd.

Gröna arbetsgivare ställer sig positiva till utredarens syn att dikesrensning ska utgå samt att maskinell gödsling, maskinell askåterföring, stubbrytning och vägbyggnad inte behöver samrådas så länge dessa åtgärder utförs enligt Skogsstyrelsens föreskrifter och rekommendationer som oftast anges i allmänna råd.

5.3.11 Tillgång till information är en förutsättning för samråd

Gröna arbetsgivare stödjer förslaget att häva sekretess för fastighetsägaren.

5.3.12 Då föreskrifterna om samråd följts kan straff för otillåten miljöpåverkan inte dömas ut

Gröna arbetsgivare stödjer förslaget. Det anses inte rimligt att ha en straffsanktion för den nuvarande, mycket oprecisa bestämmelsen om anmälningsskyldighet enligt 12 kap 6 § miljöbalken.

6 Arealgräns för krav på underrättelse om avverkning

6.3.5 Alternativ 1, ingen ändring

Gröna arbetsgivare stödjer förslaget. De avverkningsrapporter som lämnas in till Skogsstyrelsen gör att myndigheten kan få kännedom om planerade åtgärder. Detta möjliggör för Skogsstyrelsen att utöva tillsyn och erbjuda rådgivning gällande både miljöhänsyn och produktionsfrågor.

6.3.6 Alternativ 2, utifrån direktivets uppdrag

Gröna arbetsgivare avstyrker förslaget med separata regelverk för enskilda skogsägare.

6.3.7 Alternativ 3, utifrån direktivets uppdrag

Gröna arbetsgivare avstyrker förslaget med separata regelverk för enskilda skogsägare.

6.3.8 Alternativ 4: en mellanväg

Gröna arbetsgivare är positiva till förslaget som bör minska den administrativa bördan för såväl verksamhetsutövare som myndighet och förenkla befintliga processer. Verksamhetsutövare kan undvika dubbla anmälningar vid vägbyggnationer. Negativa effekter bör vara små eftersom ytan inte är omfattande, och en positiv effekt kan vara mindre avverkningsytor. EU-rättsliga och internationella åtaganden utgör inga hinder med en samrådspåbudsplikt för avverkning i urskog och gammal skog, samt anmälningsplikt för omvandling till skogsplantage.

7 Övriga åtgärder med krav på underrättelse

7.1 Inget krav på underrättelse för uttag av grenar och toppar

Gröna arbetsgivare anser att förslaget är bra. Myndigheten prioriterar dagens underrättelser lågt och de överensstämmer inte alltid med vad som faktiskt plockas ut vid avverkning. Skogsstyrelsen kan fortfarande agera vid underrättelse om avverkning, och en avverkning är nödvändig för att skogsbränsle ska genereras.

7.2 Underrättelse för fler åtgärder samt dess innehåll

Gröna arbetsgivare tillstyrker att maskinell gödsling, maskinell askåterföring samt anläggande av skogsbilvägar längre än 300 meter och traktorvägar längre än 300 meter ska underrättas Skogsstyrelsen. En konsekvens som medför mer administrativt arbete uppstår vid avverkning inför byggandet av en skogsbilväg, om den berörda ytan överstiger 0,5 hektar. I detta fall måste både en underrättelse om vägbyggnationen samt en underrättelse om avverkningen av väggatan skickas till Skogsstyrelsen.

8 En ny syn på ädellövskog

8.2 Lösningförslag

Gröna arbetsgivare anser att förslaget att samma underrättelseförfarande för slutavverkning ska tillämpas för ädellövskog som för annan skog är bra. Situationen idag skapar onödig administration och riskerar att bidra till felprioriteringar i fråga om brukande och bevarande.

9 Hantering av underrättelser om skogliga åtgärder

9.1 Sex veckor blir tio dagar

Gröna arbetsgivare anser att det är ett bra förslag att tiden mellan att en underrättelse om skogsbruksåtgärd kommit in till Skogsstyrelsen och tidpunkten då åtgärden får påbörjas kortas från sex veckor till tio dagar. Detta med tanke på digitaliseringen och den tekniska utvecklingen. Detta bör innebära effektivare handläggning och mer kompletta ansökningar. Det finns ingen anledning för myndigheten att ligga på en avverkningsanmälan i 6 veckor om den inte kommer att bli föremål för manuell granskning.

9.2 "Särskilda skäl" tas bort

Gröna arbetsgivare har inga invändningar, förutsatt att tiden kortas till 10 dagar. I annat fall bör möjligheten finnas för att hantera oväntade händelser som exempelvis stormar eller insektsangrepp.

9.3 Skogsstyrelsens skyldighet att agera enligt skogsvårdslagen

Gröna arbetsgivare anser att det är bra att praxis uttrycks i lagtext.

9.5 Särskilt om publicering av avverkningsanmälningar

Det finns inte skäl att införa en ny regel i offentlighets- och sekretesslagen om att sekretess ska råda för avverkningsanmälningar, helt eller delvis. Det kan dock konstateras att regeringen, om den så önskar, är oförhindrad att instruera Skogsstyrelsen att upphöra med publicering av avverkningsanmälningar i ett öppet kartverk.

10 Kostnadsfördelning för kunskapsinhämtning

Förslag: En preciserad skälighetsbedömning i miljöbalken som kopplas till skogsbruk och tar hänsyn till markägarens kostnad för att inhämta ny kunskap i förhållande till värdet på den berörda delen av fastigheten. Underlag som krävs för att utreda ärenden enligt miljöbalken och som går utöver denna kostnadsgräns, är tillsynsmyndigheten ansvarig för att inhämta.

Gröna arbetsgivare välkomnar en kostnadsgräns för individens ansvar, men betonar vikten av klara riktlinjer för kunskapskrav både generellt och specifikt. Det handlar inte bara om kostnader utan även om vilka uppgifter som behövs, nödvändig kompetens och bevisbörda.

Gröna arbetsgivare delar bedömningen att ett kunskapskrav för skogsbruksåtgärder inte kan tillämpas på det sätt som kunskapskravet i miljöbalken kommit att tillämpas av Skogsstyrelsen och mark- och miljödomstolarna under senare år. Det bör vara en skillnad mellan åtgärder som är grundlagsskyddade genom egendomsrätten i 2 kap. 15 § regeringsformen och annan verksamhet. Skogsbruket är en pågående markanvändning och en skogsbruksåtgärd är oftast en förväntad del av ett pågående skogsbruk. Utgångspunkten är att de flesta skogsbruksåtgärder är tillåtna.

Gröna arbetsgivare vill understryka vikten av att Skogsstyrelsen har tillräckliga resurser och kapacitet för detta så att inte handläggningstiderna blir orimligt långa.

11 Alternativa tillsynsmodeller

11.1 Egenkontroll och systemtillsyn

Gröna arbetsgivare delar uppfattningen att det finns osäkerheter, särskilt i relation till EU-lagstiftning, när det gäller att övergå från avverkningsanmälan till egenkontroll och systemtillsyn. Skogsvårdslagen utgör en ramlagstiftning där avverkningsanmälan fungerar som en signal till myndigheter och kan resultera i åtgärder såsom förelägganden. För att implementera systemtillsyn krävs därför omfattande förändringar i Skogsvårdslagen med mer detaljerade regelverk. Vi anser att sådan lagstiftning är olämplig för skogsbruket på grund av de svårigheter som erfarenhetsmässigt finns i att definiera och gränsa olika fenomen i terrängen.

Ett alternativt förslag som övervägs är att införa ett krav för brukningsenheter större än 5000 hektar samt för virkesköpande organisationer. Eftersom 70 procent av föryngringsavverkningarna utförs av 20 organisationer, kan riktad tillsyn till dessa organisationer påverka majoriteten av föryngringsavverkningarna. Gröna arbetsgivare invänder dock mot förslaget, då införandet av partiell systemtillsyn som ett ytterligare regelverk utan att ta bort nuvarande system kan öka regelbördan och kostnaderna för både verksamhetsutövare och tillsynsmyndigheten.

11.2 Förhandsprövning av skogsbruksplan som alternativ till anmälan

Gröna arbetsgivare instämmer i bedömningen att det inte är en framkomlig väg.

11.3 Efterkontroll som alternativ till avverkningsanmälan

Gröna arbetsgivare instämmer i bedömningen att det inte är en framkomlig väg.

12 Tillsynen över artskyddsfrågor i skogen

12.2.1 Skogsstyrelsen blir tillsynsmyndighet för artskyddsfrågor i skogen

Gröna arbetsgivare anser att förslaget att föra artskyddet från länsstyrelserna till Skogsstyrelsen avseende skogsbruksåtgärder är bra.

12.2.2 Skogsstyrelsen ska fatta beslut om dispens från artskyddsbestämmelserna

Gröna arbetsgivare anser att förslaget är bra.

13 Domstolsprocesser

13.1 Beslut enligt skogsvårdslagen överklagas till mark- och miljödomstolen

Gröna arbetsgivare anser att det är bra att det enbart blir en domstol. Enligt nuvarande ordning kan beslut fattade av Skogsstyrelsen, beroende på omständigheterna, överklagas både till förvaltningsrätt och mark- och miljödomstol. Principiellt anser vi dock att det är fel att föra förvaltningsrättslig prövning från förvaltningsdomstolar till allmänna domstolar. Förvaltningsrätt bör hanteras av de domstolar som är avsedda för sådan prövning. Vidare anser vi att skogliga kompetensen i domstolen behöver säkerställas.

Beslut ska prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område åtgärden utförts

Gröna arbetsgivare anser att förslaget är bra.

Mark- och miljödomstolarnas kompetens ska förstärkas

Gröna arbetsgivare anser att förslaget är bra.

Särskilt om frågan om överklagandeavgift

Gröna arbetsgivare tillstyrker utredningens förslag att överklagandeavgifter bör utredas av regeringen. Att säkerställa rätt prioriteringar hos domstolar och myndigheter är viktigt. En mindre avgift skulle kunna leda till att fler mål hanteras genom dialog mellan markägaren, överklagande förening och Skogsstyrelsen i stället för att överklagas till domstol.

13.2 Skogsstyrelsens ställning i mark- och miljödomstol

Gröna arbetsgivare anser att det är lämpligt att Skogsstyrelsen ska vara part i mark- och miljödomstolen även när ideella miljöorganisationer överklagar. Det är inte rimligt att skogsägaren ensam ska behöva förklara Skogsstyrelsens beslut och agera som motpart till den ideella miljöorganisationen.

14 Ersättningsmodell

14.2.1 Markägaren ska få ersättning för bevarande av natur om skogsbruk avsevärt försvåras

Gröna arbetsgivare välkomnar ett förslag till ersättningsmodell. Det kommer att innebära ökade incitament för markägare att bedriva skogsskötsel på ett sätt som skapar och bevarar höga naturvärden. Gröna arbetsgivare anser att rätten till ersättning bör tydliggöras i RF 2:15. Det behöver klargöras i lag att undantaget för miljöskydd i tredje stycket RF 2:15 inte avser pågående markanvändning, och därmed inte den miljöhänsyn som sker i skogsbruket.

En ersättningsmodell är efterlängtat och välbehövlig. Den nuvarande rättsliga osäkerheten leder till kostsamma processer eller rättsförlust för enskilda som inte kan föra talan mot staten. Gröna arbetsgivare förstår utredarens tanke kring rättsutvecklingen och begreppsbyten men anser att det vore bättre att i lag

stärka det etablerade begreppet "avsevärt försvårande av pågående markanvändning" istället för att införa nya begrepp som skapar långvarig rättsosäkerhet och onödiga processer.

Gröna arbetsgivare anser också att det bör införas en tydlig rätt för juridiska personer att återanskaffa motsvarande skogsmark enligt markbalansmodellen (likabehandling i förhållande till vad som gäller vid reservatsbildning).

Beskattningsfrågor

Gröna arbetsgivare framhåller utredarens rekommendation till regeringen att frågan om beskattning av ersättning för naturvårdsavtal bör hanteras, med fokus på att sådan ersättning ska beskattas i inkomstslaget kapital i stället för i inkomstslaget näringsverksamhet. Alternativt kan de redan föreslagna periodiseringsprinciperna från Skatteverket genomföras.

Med vänliga hälsningar,

Linus Karlén

Opinionsbildning & Public affairs
Gröna arbetsgivare

linus.karlen@grona.org
08-7627219 / 072-2044368